

Nr 188.

Av herr **Lindhagen**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig höjning av postavgifterna.*

Om priserna sjunka något här och var i den allmänna marknaden i övrigt, kan man dock vara övertygad om att priserna på vad stat och kommun tillverka icke blott hålla sig vid den höjd, som de uppnått under den värsta kristiden utan även fortfarande i stor utsträckning oavslått ökas. Ett av de många exemplen härpå är propositionen nr 186 angående »tillfällig höjning av postavgifterna».

Anledningen härtill är förmodligen att till största delen söka i ett byråkratiskt system, där en klok affärsinsikt ofta saknas och systemet snarare hålles om ryggen icke minst av den apparat, som skulle utöva kontroll. Därtill torde komma såsom en ytterligare medverkande omständighet, att behovet av praktisk omtanke icke framtingas uti ett system, där obetänksam hushållning bekvämt gottgöres genom den enkla, alltid till buds stående utvägen att *låta allmänheten i beskattningsväg få umgälla* densamma. Å andra sidan ställes med fog större anspråk på det allmänna av tillbörlig hänsyn till de anställda. Det allmänna anses oftast icke kunna tillåta sig samma hänsynslöshet i avskedanden och lönenedpressningar som de enskilda affärerna under konjunkturernas och konkurrensens tryck samt vinstkontots pockande kunna tillåta sig. Mången gång användas dock även sistnämnda metoder även uti industriella eller affärsdrivande allmänna verk, utan att detta visar sig medföra någon förbättring i ekonomin eller priserna.

Det är förmodligen en känsla av dessa svagheter, som tagit sig uttryck i den ifrågavarande propositionens förespeglingar, att den nu återigen ifrågasatta höjningen av postavgifterna skall bliva »tillfällig». Detta låter föga sannolikt. I propositionen framhållas de nuvarande lågkonjunkturerna och stagnationen i affärerna vara huvudorsaken till de beräknade inkomsternas uteblivande. Till en del kan orsaken må-
Bihang till riksdagens protokoll 1921. 3 saml. 65 häft. (Nr 188—190.) 1

hända ligga i detta förhållande. Men en synnerligen medverkande orsak är med all sannolikhet, att allmänheten minskar i möjligaste mån antalet av sina postförsändelser, i den mån avgifterna ökas, och dessutom vid brevskrivning använder så mycket som möjligt brevkort i stället för brev.

En följd av dessa ständiga anspråk från postverkets ledning på höjning i avgifterna har också varit, att man därvid alltmer *fullkomligt uppger alla ideella grundsatser*, som varit vägledande för de gamla tarifferna. Och det är icke nog härmed. I propositionen advoceras till och med för dylika grundsatsers upphävande med framhållandet allenast av krassa beräkningar av det besvär varje försändelse må anses åsamka postverket.

I detta ämne är fältet säkerligen öppet för åtskilliga befogade erinringar. Här må endast erinras om en särdeles förbisedd sak, nämligen *det ideella föreningslivets allt större svårigheter* i kampen för sin tillvaro. Genom de ökade beskattningarna i progressiv form minskas alltmer givmildheten för detta oundgängliga samhällsarbete vid sidan av det allmännas ännu tunga och ofta själlösa apparat. Det kommer kanske mycket snart en tid, då av denna anledning en viss procent av skatte-medlen måste avsättas för att tjäna det ideella föreningslivet. Postavgifternas ständiga ökning verkar i samma tillstrypande riktning. Det blir nu nästan omöjligt för en mängd föreningar att kunna till sina sammankomster och möten kalla vederbörande genom tillsända kallelsekort. Om kallelsen i sin helhet är tryckt, kan meddelandet fortfarande sändas för en tämligen låg avgift. Men sådant tryck för varje gång kunna de flesta föreningar icke bestå sig med eller medhinna. Men så snart något skrivet förekommer på ett kallelsekort, måste de vanliga postavgifterna betalas, och här föreslås nu en ytterligare höjning i portot även för sådana meddelanden.

En annan sak, som nu såvitt på poststyrelsen ankommer allt mer äventyras, är *det nordiska samarbetet*. En tid gällde samma porton för alla tre skandinaviska länderna. Nu genomföras allt mer höjningar för försändelser till Norge och Danmark, som äro högre än de inhemska. Då jag t. ex. häromdagen skulle expediera något riksdagstryck kostade samma försändelse inom landet 20 öre men till Norge och Danmark icke mindre än 70 öre. Också ett sätt för det beprisade och omhuldade samförståndet och samgåendet med grannländerna i kulturellt och ekonomiskt avseende.

Dessutom blir allmänheten förvirrad och oroad i sin dagliga jämvikt genom den nya myckenhet olika bestämmelser, som därtill ständigt växla.

Det hemställes alltså:

att riksdagen med anledning av propositionen nr 186 om tillfällig höjning av postavgifterna ville:

1:o) uttala sig för och i sitt blivande beslut göra gällande i möjligaste mån att de forna ideella grundsatserna för olikhet i postavgifterna bibehållas;

2:o) besluta — icke minst av hänsyn till det ideella föreningsväsendet — att kallelser och liknande meddelanden till möten och sammankomster skola, även då de äro helt eller delvis skriftligen avfattade, betinga samma porto som liknande tryckta meddelanden och i varje händelse icke drabbas av den nu föreslagna höjningen av brevkortsportot;

3:o) besluta såvitt vid avgörande av ifrågasvarande proposition är möjligt, att den gamla grundsatzen om lika porton för försändelser inom som mellan de skandinaviska länderna upprätthålles, ävensom hos regeringen begära ett återställande även i övrigt av det forna skandinaviska samförståndet på detta område;

4:o) begära hos regeringen en insiktsfull och opartisk undersökning, huruvida till äventyrs de återkommande kraven på höjning av postavgifterna må till någon väsentlig del bero på en alltför stor förtröstan på verkets privilegierade utväg att kunna ordna ekonomin genom allmänhetens fortsatta tvångsbeskattning och för litet på en omtänksam och sakkunnig ekonomisk skötsel utan äventyrande dock av de anställdas — extraordinaries såväl som ordinaries — berättigade krav på trygg anställning och skäliga löneförmåner.

Stockholm den 31 mars 1921.

Carl Lindhagen.

